

Številka: 35402-78/2017-

Datum:

Agencija Republike Slovenije za okolje izdaja na podlagi tretjega odstavka 14. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 35/15, 62/15, 84/16, 41/17, 53/17, 52/18, 84/18 in 10/19) in drugega odstavka 61. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-OdlUS, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17-GZ, 21/18-ZNOrg in 84/18-ZIURKOE), v upravni zadevi izdaje okoljevarstvenega soglasja za poseg: širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto, nosilcu nameravanega posega Kolektor CPG d.o.o., Industrijska cesta 2, Kromberk, 5000 Nova Gorica, ki ga zastopa direktor Kristijan Mugerli, naslednje

OKOLJEVARSTVENO SOGLASJE

- I. Nosilcu nameravanega posega Kolektor CPG d.o.o., Industrijska cesta 2, Kromberk, 5000 Nova Gorica, se izdaja okoljevarstveno soglasje za poseg: širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto, na zemljiščih v k.o. 2446 Laže s parcelnimi št. 1316/101, 1316/39, 1316/81, 1316/37, 1316/38, 1316/28, 1316/29, 1316/30, 1316/34, 1316/35, 1316/36, 1320/12, 1316/13, 1316/14, 1316/81, 1316/83, 1316/84, 1316/57 in 1322/4.
- II. Okoljevarstveno soglasje se izdaja pod naslednjimi pogoji:
 1. Ravnanje z odpadki v času obratovanja
 - Največja dovoljena količina nenevarnih gradbenih odpadkov, ki se v zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov lahko predela na drobilni napravi po postopku R5, znaša 128.000 t/leto.
 2. Varstvo tal in voda v času obratovanja
 -
 3. Varstvo zraka v času obratovanja
 - Redno je treba spremljati stanje zapašenosti v naselju Laže in sproti izvajati močenje makadamskih cest in razkritih površin tako, da se zapašenost prepreči.
 4. Varstvo pred hrupom v času obratovanja
 - Drobilna naprava v zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov, ki predeluje gradbene odpadke po postopku R5, sme obratovati le med 7. in 15. uro.
 5. Varstvo pred okoljskimi nesrečami v času obratovanja
 -

6. Varstvo pred vibracijami v času obratovanja
 - Pred pričetkom gradnje je treba v soglasju z lastniki objektov izdelati kataster obstoječih poškodb na vseh objektih v naselju Laže. Kataster je treba vsako leto posodobiti.
 - Rezultate vseh seizmičnih meritev v zvezi z miniranjem je treba objaviti na spletni strani najkasneje 6 mesecev po izvedbi meritev.
 7. Varstvo narave v času obratovanja
 - Pred pričetkom izvedbe poseka gozda in odstranjevanja grmičevja je treba zagotoviti ogled območja s strani strokovnjaka za velike zveri in pridobiti konkretne usmeritve glede izvajanja del.
 - Biološko rekultivacijo (zasaditve) je treba izvesti takoj po končani tehnični sanaciji.
 - Na celotnem območju nameravanega posega je treba po vsaki sproti sanaciji in biološki rekultivaciji tam redno pregledovati prisotnost invazivnih tujerodnih rastlin in jih odstranjevati v vegetacijski sezoni najmanj dvakrat letno.
- III. To okoljevarstveno soglasje preneha veljati, če nosilec nameravanega posega v petih letih od njegove pravnomočnosti ne začne izvajati posega v okolje.
- IV. V tem postopku stroški niso nastali.

Obrazložitev

Agencija Republike Slovenije za okolje, ki kot organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor opravlja naloge s področja varstva okolja (v nadaljevanju naslovni organ), je dne 20. 12. 2017 prejela vlogo nosilca nameravanega posega Kolektor CPG d.o.o., Industrijska cesta 2, Kromberk, 5000 Nova Gorica (v nadaljevanju nosilec nameravanega posega), ki ga zastopa direktor Kristjan Mugerli, za izdajo okoljevarstvenega soglasja za poseg: širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto, na zemljiščih v k.o. 2446 Laže s parcelnimi št. 1316/101, 1316/39, 1316/81, 1316/37, 1316/38, 1316/28, 1316/29, 1316/30, 1316/34, 1316/35, 1316/36, 1320/12, 1316/13, 1316/14, 1316/81, 1316/83, 1316/84, 1316/57 in 1322/4.

Vlogi so bili priloženi:

- izpolnjen obrazec vloge za izdajo okoljevarstvenega soglasja z dne 13. 12. 2017;
- Poročilo o vplivih na okolje za izvedbo posega Širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, št. poročila 128-2017, december 2017, AD-SVETOVANJE, Anes Durgutović s.p., Jakopičeva ulica 11, 1241 Kamnik (v tiskani in elektronski obliki);
- Projekt nameravanega posega širitve kamnoloma Laže – 1, oktober 2017, R.O.G. Andrej Sladič s.p., Kamnica 79, 1262 Dol pri Ljubljani (v tiskani in elektronski obliki);
- dokazilo o plačilu upravne takse 22,60 eur z dne 18. 12. 2017.

Naslovni organ je dne 13. 8. 2019 prejel dopolnitve:

- dne 4. 6. 2019:
 - Rudarski projekt za pridobitev koncesije za izkoriščanje mineralne surovine v kamnolomu Laže - 1, pridobivalni prostor Laže II, št. projekta ROG-2017/1,

- december 2017, dopolnitev januar 2019, Andrej Sladič s.p., Kamnica 79, 1262 Dol pri Ljubljani (v elektronski obliki, v nadaljevanju Rudarski projekt);
- dne 13. 8. 2019:
 - spremni dopis z obrazložitvijo dopolnitve vloge;
 - Poročilo o vplivih na okolje za izvedbo posega Širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, št. poročila 128-2017, december 2017, avgust 2019 – dopolnitev V1, AD-SVETOVANJE, Anes Durgutović s.p., Jakopičeva ulica 11, 1241 Kamnik (v tiskani in elektronski obliki);
 - podatke v shp. formatu za območje nameravanega posega in območje, na katerem bi nameravani poseg lahko povzročil obremenitve okolja, ki lahko vplivajo na zdravje in premoženje ljudi (v elektronski obliki).
 - dne 28. 8. 2019:
 - spremni dopis z obrazložitvijo dopolnitve vloge;
 - izpolnjen obrazec vloge za izdajo okoljevarstvenega soglasja z dne 13. 12. 2017, dopolnitev in sprememba 26. 8. 2019;
 - Poročilo o vplivih na okolje za izvedbo posega Širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto, št. poročila 128-2017, december 2017, avgust 2019 – dopolnitev 1, avgust 2019 – dopolnitev V2, AD-SVETOVANJE, Anes Durgutović s.p., Jakopičeva ulica 11, 1241 Kamnik (v tiskani in elektronski obliki, v nadaljevanju Poročilo);
 - Projekt nameravanega posega, Povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 t na leto, »Predelava gradbenih odpadkov v ZPCGO po postopku R5, julij 2019, R.O.G. Andrej Sladič s.p., Kamnica 79, 1262 Dol pri Ljubljani (v tiskani in elektronski obliki).

V skladu z določbo 50. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06-ZVO-1-UPB1, 49/06-ZMetD, 66/06-OdiUS, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17-GZ, 21/18-ZNOrg in 84/18-ZIURKOE, v nadaljevanju ZVO-1) je pred začetkom izvajanja posega, ki lahko pomembno vpliva na okolje, treba izvesti presojo vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno soglasje naslovnega organa. Obveznost te presoje se ugotavlja po Uredbi o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15 in 26/17).

V skladu s točko B. – Rudarstvo, B.4 priloge 1 Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je presoja vplivov na okolje obvezna, kadar gre za kamnolome in dnevne kope, kjer površina kopa presega 25 ha, ali izkopavanje šote, kjer površina kopa presega 150 ha.

V skladu s točko E – Okoljska infrastruktura, E.I – Odpadki in odpadne vode, E.I.7 – Naprave za druge postopke odstranjevanja ali predelave odpadkov, razen E.I.1 – E.I.6, E.I.7.3 priloge 1 Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, je presoja vplivov na okolje obvezna, ko gre za nenevarne odpadke in zmogljivost znaša nad 30.000 t na leto ali nad 100 t na dan.

V obravnavanem primeru ima nosilec nameravanega posega namen razširiti kamnolom Laže – 1 za območje pridobivalnega prostora 13,55 ha. Velikost območja obstoječega pridobivalnega prostora kamnoloma je 13,89 ha. Skupna površina kamnoloma po izvedbi nameravanega posega bo tako znašala 27,45 ha, kar presega prag iz točke B.4 priloge 1 citirane uredbe.

Nosilec nameravanega posega namerava povečati predelavo gradbenih odpadkov po postopku R5 na obstoječi drobilni napravi s sedanjih 20.600 t/leto na 128.000 t/leto, kar presega prag zmogljivosti 30.000 t na leto iz točke E.I.7.3 priloge 1 citirane uredbe. Na podlagi posredovane dokumentacije je glede na navedeno naslovni organ ugotovil, da je za takšen poseg potrebno izvesti presojo vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno soglasje.

Naslovni organ je skladno s prvim odstavkom 61. člena ZVO-1, ki določa, da ministrstvo vlogo za izdajo okoljevarstvenega soglasja in osnutek odločitve o okoljevarstvenem soglasju pošlje ministrstvom in organizacijam, ki so glede na nameravani poseg pristojne za posamezne zadeve varstva okolja ali varstvo ali rabo naravnih dobrin ali varstvo kulturne dediščine, in jih pozove, da v 21 dneh od prejema vloge podajo mnenje o sprejemljivosti nameravanega posega, zaprosil za mnenja:

- i.
- ii.

Naslovni organ je dne prejel mnenje od

Po ugotovitvi, da je nosilec nameravanega posega posredoval popolno dokumentacijo, je bil skladno z 58. členom ZVO-1 javnosti zagotovljen vpogled v vlogo za pridobitev okoljevarstvenega soglasja, poročilo o vplivih na okolje in osnutek odločitve o okoljevarstvenem soglasju. Z javnim naznanilom številka z dne je bila namreč javnost na spletnih straneh naslovnega organa ter na sedežu Upravne enote Sežana, Oddelku za okolje, prostor, kmetijstvo in splošne zadeve, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana, in Občine Divača, Kolodvorska ulica 3/a, 6215 Divača, obveščena o vseh zahtevah iz drugega odstavka 58. člena ZVO-1. Javnosti je bilo v skladu s tretjim odstavkom 58. člena ZVO-1 omogočeno dajanje mnenj in pripomb 30 dni od roka določenega v javnem naznanilu, to je od do

V tem času je/so bila/bile na Agencijo Republike Slovenije, Vojkova 1b, 1000 Ljubljana oziroma na gp.arso@gov.si posredovan/-e naslednja/-e pripomba/-e

1.
2.

V postopku je bilo na podlagi predložene in pridobljene dokumentacije ugotovljeno, kot sledi iz nadaljevanja obrazložitve tega okoljevarstvenega soglasja.

Opis obstoječega stanja

Obstoječi pridobivalni prostor kamnoloma Laže - 1 je locirana na območju Laž v Občini Divača. Oddaljen je približno 600 m vzhodno od regionalne ceste Postojna - Senožeče - Sežana, okrog 700 m zračne linije severno od vasi Laže in 300 m severozahodno od starega kamnoloma Laže. Na jugozahodni strani meji z območjem separacije.

Površina obstoječega pridobivalnega prostora kamnoloma Laže – 1, 1. etapa obsega 13,89 ha, od tega je pridobivalni prostor odprt na površini velikosti okrog 11,5 ha. Na omenjeni površini se izvajajo pridobivalna dela izkopa apnenca s tehnologijo masovnega miniranja, nakladanja, transporta in predelave oziroma bogatenja. Pred izkopom se izvajajo dela odkrivanja kamnoloma, med fazo izkopa pomožne tehnologije buldožiranja, nakladanja, transporta, bageriranja in po končanih faznih izkopih tehnična sanacija ter biološka rekultivacija odkopanih

površin kamnoloma. Posamezni deli kamnoloma, ki so odkopani, so že sanirani in biološko rekultivirani (vzhodne brežine) ali pa so tehnično sanirani in pripravljene za biološko rekultivacijo (ozelenitev).

Letno se v tem pridobivalnem prostoru odkoplje med 150.000 in 300.000 m³ apnenca v raščem stanju. Pridobivanje kamnine poteka z uporabo tehnologije razstreljevanja.

Odkopane količine se pripeljejo na bližnjo separacijo, opremljeno z drobilniki, mlini, siti in transportnimi napravami. Tam se zdrobijo in predelajo v različne frakcije za uporabo pri izdelavi asfalta in betona oziroma kot končne produkte.

Na območju zemljišč v k.o. 2446 Laže s parcelnima št. 1316/57 in 1322/4 ima nosilec nameravanega posega urejen zbirno predelovalni center gradbenih odpadkov v Kamnolomu Laže, za katerega je bilo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje za predelavo odpadkov po postopku R5 z uporabo drobilne naprave za skupno dovoljeno količino odpadkov za predelavo do 20.600 t/leto (izdal naslovni organ, št. 35457-21/2013-2).

Na območju kamnoloma obratujeta še betonarna in asfaltna baza. Betonarna za pripravo svežih betonskih mešanic ima kapaciteto 120 t/uro. Opremljena je s filtrom za čiščenje izpodrinjenega zraka pri polnjenju silosa s cementom. Asfaltna baza s sušilnim bobnom, mešalnikom, čistilno napravo, gorilnikom, rezervoarji za bitumen z oddušnikom in kurilno napravo moči pod 1 MW (dela na ekstra lahko kurilno olje) za gretje bitumna ima kapaciteto 200 t/uro gotovih asfaltnih mešanic. Zgrajena je leta 2005. Vse površine na območju asfaltne baze so izvedene v asfaltni izvedbi.

V sklopu območja kamnoloma je na zemljišču v k.o. 2446 Laže s parcelno št. 1238/2 zgrajeno podzemno skladišče razstreliva in razstrelilnega pribora. Gre za podzemno skladišče, ki je zgrajeno v hribu, v raščem terenu in sicer od 20 do 47 m pod površjem hriba. Za uporabo skladišča je bilo pridobljeno uporabno dovoljenje (Ministrstvo za okolje in prostor, Dunajska 47, 1000 Ljubljana, št. 351-04-110/98 z dne 20.10.1998). Podzemno skladišče je razdeljeno na 4 komore v katerih se lahko skladišči do največ 12.500 kg gospodarskega razstreliva, do 10.000 m detonacijske vrvice, 8.000 kosov električnih detonatorjev in 8.000 milisekundnih zakasnilcev. Skladiščenje gospodarskega razstreliva se izvaja v ločenih komorah v katerih ni prisotnega razstrelilnega pribora. Na terenu pred skladiščem so: dovozna pot, plato pred skladiščem, nakladalna rampa, zbiralnik za gasilno vodo in vhod v skladišče (portal v brežini s kovinskimi vrati ob nakladalni rampi). Plato pred skladiščem je v celoti ograjen z ograjo. Dostop do skladišča je možen samo za transport eksplozivov in razstrelilnega pribora ter za intervencijska vozila. Območje je varovano. Nosilec nameravanega posega ima tudi pridobljeno dovoljenje za ravnanje in promet z eksplozivi v skladu z Odločbo Ministrstva za notranje zadeve (št. 2161-12/2012/14 (1324-09) z dne 9.8.2017), po kateri sme opravljati uporabo eksplozivov, skladiščenje eksplozivov in ravnanje z eksplozivi.

Na območju dela obstoječega pridobivalnega prostora Kamnoloma Laže-1 (na območju I. faze, 1. etape delujočega kamnoloma) se opravlja tudi vnos zemeljskega izkopa po postopku R10 v količini do 1.150.000 m³, za kar je bilo pridobljeno okoljevarstveno soglasje št. 35402-12/2016-13 z dne 9.3.2017. Predviden čas tega vnosa, s katerim se bo zapolnila kotanja med kotama +650 m in +670 m, je 10 do 15 let.

Opis nameravanega posega

Nosilec nameravanega posega namerava širiti kamnolom Laže-1 na 2. etapo, I. in II. fazo ter v obstoječem zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov povečati količino predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton/leto.

- Širitev kamnoloma Laže-1, 2. etapa, I. in II. faza

Širitev kamnoloma Laže-1, 2. etapa je predvidena na zemljiščih v k.o. 2446 Laže s parcelnimi št.:

- območje I. faze: 1316/101, 1316/39, 1316/81,
- območje II. faze: 1316/37, 1316/38, 1316/28, 1316/29, 1316/30, 1316/34, 1316/35, 1316/36, 1320/12, 1316/13, 1316/14, 1316/81, 1316/83 in 1316/84.

Velikost območja pridobivalnega prostora širitve kamnoloma za I. in II. fazo 2. etape je 13,55 ha. Ocenjena količina rezerv, kot zaloge tehničnega kamna za izkoriščanje, znaša 9.490.000 m³. Ocenjena količina odkopnih zalog, z upoštevanjem 16% odkopnih izgub, znaša 7.971.600 m³. Ocenjena povprečna letna količina eksploatacije mineralne surovine v raščenenem stanju brez 16% odkopnih izgub je 300.000 m³/leto kar z upoštevanjem faktorja pretvorbe 2,668 t/m³ predstavlja letno eksploatacijo okrog 800.400 ton. Življenjska doba eksploatacije za 2. etapo, I. in II. fazo je ocenjena na okrog 27 let.

Skupna velikost kamnoloma Laže-1, ki obsega obstoječo 1. etapo in načrtovano širitev (2. etapa, I. in II. faza) bo tako znašala okvirno 27,45 ha.

Prostorski akt, ki je podlaga za izvedbo obravnavane širitve kamnoloma, je Odlok o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje kamnoloma Laže – 1, 2. etapa (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 28/2017 in 50/2017; v nadaljevanju OPPN Laže – 1).

- Tehnične in tehnološke značilnosti

Optimalna višina etaže je tista, ki zagotavlja varno delo, ekonomičnost dela, zmogljivost vrtalne in nakladalno-transportne mehanizacije ter minimalna pomožna dela. Na osnovi izkušenj pri odkopavanju apnenca v obstoječem kamnolomu Laže-1 dajejo etaže višin med 10 m in 15 m optimalne rezultate pri pridobivanju. To velja za tehnologijo nakladanja z bagrom, kjer ni potrebe po dodatnem prerivanju in narivanju izkopane hribine. Višina kupa odstreljenega materiala je (z ozirom na izkušnje iz obstoječega dela kamnoloma) 2/3 višine delovne etaže.

Višine delovnih in končnih etaž so 10 m. Etažne ravnine se formirajo na E +650, E +660, E +670, E +680, E +690, E +700, E +710, E +720 in E +730. Širina delovne etažne ravnine znaša minimalno 21 m in je določena glede na rezultate geomehanskih raziskav ob upoštevanju tehničnih karakteristik uporabljene mehanizacije. Minimalna širina etaže pri formiranju končne brežine je 10 m. Izvajalec rudarskih del (oziroma tehnični vodja) je dolžan v primeru poslabšanja geomehanskih pogojev na območju odkopavanja povečati minimalno širino delovne etažne ravnine ter tako poskrbeti za varnost zaposlenih in strojev.

Razvite desetmetrske etaže omogočajo uporabo sodobne mehanizacije, vrtanje in miniranje ter izkop z bagri. Iz stabilnostne presoje iz I. etape je ugotovljeno, da se formirajo končne brežine pod kotom 38°, delovne brežine pa pod kotom 70° do 75°. Dela se izvajajo od zgoraj navzdol

tako, da se izkorišča prva zgornja etaža do končnega roba, nato nižja etaža enako do predvidenega končnega roba ter naprej etaže do osnovnega platoja. Praviloma se opravlja pridobivanje istočasno na eni etaži in le izjemoma na dveh. Material pridobljen na etažah se bo praviloma odvažal z etaž in izjemoma prerival z etaž. Prevoz materiala z etaž je po notranjih transportnih poteh, ki so že formirane in vzpostavljene. Predelava materiala je v separaciji (drobljenje in separacija), ki je locirana v obstoječem delu kamnoloma.

Pri širitvi kamnoloma se bodo izvajale sledeče aktivnosti:

- čiščenje – posek vegetacije in odkrivanje območja odkopavanja,
- pripravljalna dela,
- pridobivanje apnenca z vrtanjem in miniranjem,
- sekundarno razbijanje blokov,
- ureditev transportnih poti in transport materiala,
- krajinsko oblikovanje odkopnega prostora,
- tehnično sanacijo in biološko rekultivacijo.

Na območju predvidene širitve kamnoloma je potrebno predhodno posekati in odstraniti drevje in grmičevje na še neodkriti površinah. Posek drevja se izvaja z gozdarsko mehanizacijo. Odkrivanje kamnoloma predstavlja odstranjevanje humusa in površinske jalovine. Humus je možno odkriti le na relativno ravnem vrhnjem delu predvidene širitve. Odkrivanje se izvaja z buldožerjem in bagrom. Bager se uporabi za odkrivanje robov odkopnega polja. Odstranjeno odkrivotko se odvažna na poseben plato, kjer se loči jalovina in humus od uporabne hribine. Tako ločeni jalovina in humus se uporabita za kasnejšo sanacijo in biološko rekultivacijo kamnoloma.

Po izvedenem poseku drevja in odstranjevanju grmičevja ter odkrivanju kamnoloma se izvede geodetsko zakoličenje območja kamnoloma, na katerem se bo izvajalo odkopavanje. Vzpostavi se mrežo profilov, ki se mora ujemati s projektnimi profili. Še pred posekom drevja in odkrivanjem kamnoloma se vidno označi mejnike na vseh lomnih točkah, tako da se na teren prenesejo meje pridobivalnega prostora. V sklopu izvedbe pripravljalnih del se izdelata dostopna cesta za dostop mehanizacije na območje širitve pridobivalnega prostora kamnoloma.

Vrtanje in miniranje je zelo zahtevna tehnološka faza dela, tako glede varnosti, kakor tudi ekonomičnosti pridobivanja rudnine. Vrtanje se izvaja s samohodnimi vrtalnimi garniturami: ROC D7, ROC 722 - H ali ROC 741 (vse so hidravlične). Izbira vrtalne garniture je odvisna od zasedenosti opreme nosilca nameravanega posega na drugih gradbiščih in prostih kapacitet vrtalne opreme. Vse vrtalne garniture so usposobljene za vrtanje minskih vrtin premera 64 mm in 76 mm do globine preko 20 m. Za letno proizvodnjo 300.000 m³ apnenca je potrebno izvrtati okoli 48.000 m vrtin.

Glede na geološke lastnosti kamnine (kavernoznost, zaglinjenost) se je nosilec nameravanega posega odločil za uporabo patroniranih praškastih razstreliv. Glede na možnost dobave in kontinuitete proizvodnje na tržišču ter relativno visoke varnosti pri delu je predvidena uporaba razstreliva tipa EMULEX.

Z milisekundno zakasnitvijo detonacij posameznih nabojev dosežemo razdelitev detonacije celotne količine razstreliva na posamezne intervale (kar pomeni zmanjšanje seizmičnega efekta na bližnje objekte), usmerjen odziv odminirane mase, boljše razdrobljenost hribine in zmanjšan zračni udarni val. Optimalni milisekundni interval za kamnolom Laže – 1 je med 20 in 34 ms.

Uporabljali se bodo zakasnilniki vrednosti $\tau = 20$ in 50 ms ter električnimi detonatorji $\tau = 34$ ms. Shemo vezanja minskih vrtin in zakasnitev določi tehnični vodja za vsako minsko polje posebej.

Razstrelivo v vrtinah, globljih od 3 m, polnimo z naboji ob detonacijski vrvici. Prva patrona (udarna) je patrona Emulex vezana na detonacijski vrvici. Detonacijsko vrvico posameznih nabojev povežemo na zvezni vod detonacijske vrvice z dvojnimi vozli. Med detonacijsko vrvico zveznega voda se vstavijo zakasnilniki detonacije ustrezne velikosti. Tako povezano minsko polje se aktivira z električnim detonatorjem št. 8.

Shemo vezanja minskih vrtin in zakasnitev določi tehnični vodja za vsako minsko polje posebej. Razstrelivo v vrtinah, kjer je globina manjša od 3 m, lahko iniciramo z električnimi milisekundnimi detonatorji številka od 0 do 27 (milisekundni interval je 34 ms) ali z detonacijsko vrvico. Električna vezava minskega polja je zaporedna. Tehnično vodstvo se lahko odloči za neelektrični način aktiviranja razstreliva (NONEL). Ob morebitni uporabi tega načina aktiviranja razstreliva in minskih polj je potrebno izdelati načrt razstreljevanja in izdelati potrebna navodila za tak način izvajanja del. Tehnični vodja lahko določi tudi vrtnje in aktiviranje minskih polj z več vrstami vrtin ob ustrezni zakasnitvi minskega polja.

Za določanje maksimalne dovoljene polnitve na milisekundni interval bodo upoštevali dosedanje izkušnje v kamnolomu Laže-1 in opravljene seizmične meritve. Podzemno skladišče razstreliva ter objekte separacije, betonarne in asfaltne baze lahko razvrstimo po avstrijskem standardu ÖNORM S 9020 v I. razred, kjer je dopustna hitrost vibracije 30 mm/s. Glede na bližino visokonapetostnih daljnovodov, zlasti bližnjega 400 kV, so določeni posebni varovalni ukrepi za njihovo zaščito, predvsem pred razletom materiala in seizmičnimi vplivi na stebre daljnovoda. Zato so v različnih oddaljenostih od tlorisa skrajne žice določene različne tehnologije miniranja, in sicer znotraj teh pasov:

- I. pas: 40 do 50 m od daljnovoda,
- II. pas: 50 m do 100 m od daljnovoda,
- III. pas: 100 m do 200 m od daljnovoda,
- IV. pas: nad 200 m od daljnovoda.

Odminirana masa hribine vsebuje okrog 5% zrn (samic), ki so prevelike za direkten vnos v vstopno odprtino novega drobilca (velikosti 1200×800 mm), zato je potrebno sekundarno razbijanje blokov. Taka nadmerna zrna se deponirajo posebej in se naknadno razbijejo z razdiralnim kladivom, montiranim na bagru, ali pa se prodajo na tržišču (za oblaganje vodotokov, utrjevanje nasipov ipd.).

Ceste v območju izkopa lahko ločimo načasne in polstalne. Vse ceste od mesta pridobivanja do silosa primarnega drobilca bodo urejene v makadamski izvedbi. Transportne poti na etažah sočasne in se uredijo z buldožerji. Ceste na območju pridobivanja, ki potekajo v nasipu, morajo biti dvosmerne in zavarovane z 1 m visoko bermo, ki preprečuje zdrse mehanizacije in transportnih sredstev čez rob etaž. Hitrosti vozil so na območju kamnoloma omejene na 20 km/h.

Odvajanje površinskih voda z vozišča je omogočeno z njegovim naklonom. Kjer cesta poteka v nasipu, se na vsakih 20 m pusti odprtina za odtekanje površinskih voda. Za odvodnjavanje vozišča v useku se ob robu vozišča uredi kanaleta za odvodnjavanje. Na ravnem delu ceste, kjer ta poteka na širšem platoju, ni potrebna izdelava kanalov, kajti padavinska voda bo pronicala v kraški teren.

Pri oblikovanju končnih brežin posameznih faz, kakor tudi končne brežine celotnega pridobivalnega prostora je upoštevan kot $\alpha K = 38^\circ$, ki po izračunih in dosedanjih izkušnjah zagotavlja trajno stabilnost odkopanega prostora in omogoča kvalitetno izvedbo tehnične sanacije in biološke rekultivacije. V globino je predvideno odkopavanje do kote k. + 650 m n.v. do koder so raziskane in potrjene rudne rezerve tehničnega kamna - apnenca.

Končne brežine predstavljajo brežine, kjer se odkopavanje tehničnega kamna - apnenca zaključi in se ne bo več izvajalo. To so predvsem brežine ob varovalnem (25 m) pasu VN daljnovodov in ob glavni transportni poti ob odkopnem polju kamnoloma, ki poteka po zahodni strani odkopnega prostora. Te brežine je potrebno sproti sanirati in biološko rekultivirati, tako da zagotavljajo trajno stabilnost in varnost do okolja.

Začasne končne brežine so tiste brežine etaž, kjer se bo v naslednjih srednjeročnih in dolgoročnih obdobjih nadaljevala razširitev in s tem tudi odkopavanje apnenca. Te brežine je potrebno odkopavati s takimi nakloni, da se zagotovijo stabilnostne razmere pobočja in preprečijo morebitna izklinjenja ter geološki zdrsi plasti. Brežine morajo biti zaključene tako, da omogočajo nadaljevanje odkopavanja s čim manj dodatnih stroškov in pripravljalnih del. Na teh brežinah se ne izvaja dokončna biološka rekultivacija, kajti gre za etaže, na katerih se bo v srednjeročnem obdobju nadaljevalo izkoriščanje apnenca.

Delovne brežine so tiste brežine, ki so formirane v času izvajanja del in morajo zagotavljati učinkovito tehnologijo pridobivanja apnenca, varno delo zaposlenih in varnost do okolja. Sanacija in biološka rekultivacija se bo izvajala predvsem z materiali pridobljenimi iz odkrivke in jalovih vložkov kamnoloma. Kvalitetnejše materiale za sanacijo, kot so humus, lapor in boljša kamnita-zemeljska mešanica, je potrebno posebej deponirati in jih vgraditi v sanacijsko telo zgornjih plasti, kot obdelovalni sloj.

Ko je tehnična sanacija končana delno ali v celoti, se lahko prične z izvajanjem biološke rekultivacije površin in brežin kamnoloma. Za rekultivacijo se najprej izvede fino izravnavo terena, oziroma osnovnega platoja ter nanj v plasteh razprostre kvalitetnejše materiale, ki omogočajo biološko rast in razvoj vegetacije. Najprej je potrebno položiti plasti nekoliko slabše kvalitete, kot so kamnito - zemeljske mešanice in v nadaljevanju plasti boljše kvalitete, kot so razne vrste laporjev. Skupna debelina teh plasti pa bo okrog 0,6 m. Kot zadnjo najaktivnejšo plast se po celotni površini razprostre rodovitno zemljo – humus debeline plasti okrog 0,3 m, ki bo imela funkcijo obdelovalnega sloja in površine za ozelenitev. Na rekultivirani površini je obvezna saditev oziroma setev avtohtonih kultur, ki omogočajo ohranjanje krajinskih tipov. Količine odkrivke in humusa, ki se bodo sproti ob pridobivanju odlagale na posebne deponije ob meji odkopnega prostora in na osnovnem platoju, predvidoma zadostujejo za uspešno rekultivacijo degradirane površine.

Tehnična sanacija kamnoloma oziroma končnih brežin in reliefa terena ter rekultivacija se bosta izvajali sproti z odkopavanjem etaž, za vsako odkopano etažo od zgoraj navzdol v smeri napredovanja odkopne fronte do osnovnega platoja.

Po strokovnih opredelitvah se dno kamnoloma zatravi, brežine pa se zasadijo s pionirsko vegetacijo, ki ustreza terenskim in klimatskim razmeram. Končno oblikovanje brežin se bo izvedlo v skladu z rudarskim projektom. Dokončna rešitev sanacije in rekultivacije za celotno območje pridobivalnega prostora bo podana na podlagi posebnega projekta sanacije in

rekultivacije, ki se bo izdelal po opredelitvi pristojnih organov o namembnosti prostora po končanju pridobivanja mineralne surovine.

- Povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto

Povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto je predvideno na lokaciji zbirno predelovalnega centra gradbenih odpadkov na zemljiščih v k.o. 2446 Laže s parcelnima št. 1316/57 in 1322/4. Skupna količina predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 se bo povečala s sedanjih 20.600 t/leto na 128.000 t/leto.

Predelava nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na predmetni lokaciji se bo izvajala kot doslej na obstoječi mobilni drobilni napravi tipa NORDBERG LT 1110, ki ima nazivno zmogljivost drobljenja do 130 m³/uro (okrog 220 t/uro). Prevzem in predelava odpadkov bosta potekali na obstoječem platoju s skupno površino okrog 7.700 m² in uporabno asfaltirano površino okrog 6.600 m², ki služi za sprejem, skladiščenje odpadkov pred predelavo, manipulacijo z odpadki, predelavo in skladiščenje produktov po predelavi. Asfaltirani plato je infrastrukturno opremljen s kanalizacijo za odvajanje meteornih voda. Navedena drobilna naprava in plato tvorita skupaj napravo za predelavo odpadkov.

Dostop do območja centra je urejen. Sanitarije na območju centra niso prisotne, prav tako ni razsvetljave. Za potrebe nadaljnjega delovanja centra ob povečanju količine predelave odpadkov ni potrebna nobena sprememba glede infrastrukturne opremljenosti.

Prostorski akt, ki ureja območje parcel, na katerih je urejen zbirno predelovalni center gradbenih odpadkov, je Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Divača (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 14/18, v nadaljevanju OPN Občine Divača).

- Tehnične in tehnološke značilnosti

Za izvajanje predelave gradbenih odpadkov v sklopu centra po postopku R5 so zagotovljeni:

- drobilna naprava tipa NORDBERG LT 1110, ki deluje na lokaciji občasno,
- delovni stroj za nakladanje materiala v drobilno napravo,
- tovornjak za prevoz materiala,
- sekundarno prostovibracijsko nadresonančno sito SVS 5,2 x 1,8/3, z bruto velikostjo sejalne površine ene etaže 9,3 m² in lastnim pogonskim elektro motorjem moči 22 KW; sito se vključi v primeru potreb.

Predelava gradbenih odpadkov poteka na način, kot je opisan v nadaljevanju. Na lokacijo nastanka gradbenih odpadkov se po naročilu pošlje ustrezno število tovornih vozil in po potrebi tudi nakladalec, da se gradbene odpadke naloži in prepelje na lokacijo predelave. V zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov je urejen tudi sprejem gradbenih odpadkov, ki jih pripeljejo drugi povzročitelji. Pred sprejemom se na vstopnem platoju opravi vizualna kontrola v pripeljanih gradbenih odpadkih in pregled dokumentacije. V primeru ugotovitve nepravilnosti oz. ugotovitvi, da obstaja sum, da so odpadki onesnaženi z nevarnimi snovmi, se ukrepa skladno z navodili za obratovanje (postopek izločanja). Opravi se tehtanje in izpiše dokumentacija. Dostavljeni gradbeni odpadki se sproti sortirajo po vrstah gradbenih odpadkov in po uporabnosti. Pred odložitvijo v namenske prekate se izvede tudi izločanje primesi, ki jih z drobilno napravo ni možno predelati (leseni in plastični deli, steklo, kovina, stiropor itd.). Te

izločene primesi se skladišči ločeno v posodah, in sicer do oddaje pooblaščenim zbiralcem odpadkov. Ko znaša zbrana količina gradbenih odpadkov na lokaciji okrog 2.000 ton, se prične predelava po postopku R5. Zbrane gradbene odpadke se s pomočjo drobilca zdrobi v manjše frakcije in po potrebi preko sita sortira v različne frakcije. Pridobljeni material se skladišči na platuju z boksi za posamezne frakcije. Skladiščene frakcije se nato iz boksov odvažajo na posamezna gradbišča, kjer se uporabijo kot gradbeni materiali (recikrirani gradbeni produkti) ali pa se predajajo potencialnim uporabnikom v nadaljnjo uporabo. Ostali gradbenih odpadki, ki jih ni mogoče predelati na drobilni napravi, se ločeno shranijo in predajo pooblaščenim podjetjem za ravnanje s tovrstnimi odpadki. Postopek predelave, ki se izvaja v obstoječem stanju, se s povečanjem količine odpadkov za predelavo ne bo spremenil.

- Krajina in kulturna dediščina

Območje nameravanega posega se ne umešča v območje izjemne krajine in krajine s prepoznavnimi značilnostmi (Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt in 61/17 – ZUreP-2). Je del krajinske enote Senožeško podolje in Senožeška Brda in predstavlja zaključni del matičnega Krasa.

Območje širitve kamnoloma je trenutno poraščeno z gozdom, zato bo z odstranitvijo površinskega pokrova in izvedbo izkoriščanja (odkopavanja) nastala vizualna sprememba v prostoru. Svetlo območje kamnoloma bo v večinsko gozdnati krajini opazno zaradi kontrasta v barvi in svetlobi. K vidni izpostavljenosti bodo prispevale tudi ravne linije etaž in etažnih ravnin, ki bodo v kontrastu z bolj naravnimi linijami gozdnega prostora. Kamnolom je umeščen na pobočje, zaradi česar bo viden iz okolice. Popolnoma nove slike in vidnega tujka v prostoru ne bo, saj se širitev kamnoloma nadaljuje iz območja obstoječega kamnoloma. Vpliv na krajino se bo med obratovanjem omilil tudi s predvidenim postopnim razvojem etaž in etažnih ravnin ter s sprotno tehnično sanacijo in biološke rekultivacije že izkoriščenih etaž kamnoloma, po katerih transport ne bo več potreben.

Na območju lokacije nameravanega posega ni prisotnih enot kulturne dediščine. Najbližja enota kulturne dediščine je Laže - Spomenik žrtvam vojnega nasilja (EŠD 13466), ki je oddaljen okrog 550 m zahodno. Gre za enoto memorialne dediščine. Najbližja enota arheološke kulturne dediščine je Razdrto-Arheološko najdišče Goli vrh (EŠD 13047), ki je od meje območja širitve kamnoloma oddaljeno okrog 950 m.

- Povezava z obstoječimi posegi

Nameravani poseg bo posredno povezan z že izvedenimi ureditvami - obstoječim kamnolomom Laže – 1, 1. etapa, kjer poteka izkoriščanje mineralne surovine in pričetek sanacija z vnosom zemeljskega izkopa po postopku R10, separacijo, asfaltno bazo, betonarno in podzemnim skladiščem razstreliva - preko rabe skupne infrastrukture, saj bodo uporabljane iste infrastrukturne ureditve v sklopu območja obrata (npr. prometno omrežje in dostop do lokacije). Pri določanju največjih možnih vplivov zaradi izvedbe nameravanega posega je bil pri določitvi kumulativnih vplivov upoštevan tudi obstoj in delovanje navedenih obstoječih naprav ter ureditev.

Območje vpliva nameravanega posega

Območje posega, na katerem bi nameravani poseg lahko povzročil obremenitve okolja, ki lahko vplivajo na zdravje ali premoženje ljudi, je določeno v poglavju 7 Poročila in grafično prikazano na sliki 29 Poročila. Obsega območje obstoječega kamnoloma Laže-1, 1. etapa, območje predvidene širitve kamnoloma Laže-1, 2. etapa (I. in II. faza) in območje obrata Laže z okolico, na zemljiščih v k.o. 2446 Laže s parcelnimi št. 1320/13, 1316/72, 1316/100, 1316/99, 1316/66, 1316/60, 1320/16, 1238/2, 1322/4, 1316/38, 1320/18, 1316/75, 1316/36, 1320/27, 1316/101, 1316/83, 1316/59, 1316/39, 1320/22, 1322/1, 1320/75, 1316/74, 1320/65, 1316/81, 1317/1, 1320/29, 1320/20, 1320/66, 1316/37, 1316/34, 1316/71, 1320/31, 1320/12, 1316/63, 1320/67, 1320/30, 1316/57, 1320/14, 1316/58, 1316/64, 1316/62, 1235, 1316/80, 1322/3, 1316/84, 1320/28, 1320/15, 1316/29, 1316/28, 1238/1, 1316/30, 1316/65, 1316/98, 1317/2, 1316/73 in 1316/35.

Odločitev

Na podlagi pregleda celotne dokumentacije upravne zadeve je naslovni organ ugotovil, da je nameravani poseg sprejemljiv za okolje, v kolikor se bodo pri njegovi izvedbi upoštevali in izvedli vsi projektni in okoljevarstveni pogoji, navedeni v izreku tega okoljevarstvenega soglasja, ter dosledno izvedli tudi vsi omilitveni ukrepi, ki jih je predvidel izdelovalec Poročila o vplivih na okolje za izvedbo posega Širitev kamnoloma Laže - 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto, št. poročila 128-2017, december 2017, avgust 2019 – dopolnitev 1, avgust 2019 – dopolnitev V2, AD-SVETOVANJE, Anes Durgutović s.p., Jakopičeva ulica 11, 1241 Kamnik, vsi omilitveni ukrepi, predvideni v zakonskih in podzakonskih predpisih, Rudarskem projektu, OPPN Laže – 1 ter OPN Občine Divača.

Pogoji

Na podlagi proučitve vseh dokumentov, ki jih je nosilec nameravanega posega predložil k vlogi za izdajo okoljevarstvenega soglasja, je bilo ugotovljeno, da je zahtevi za izdajo okoljevarstvenega soglasja možno ugoditi, pri čemer pa je bilo treba skladno s tretjim odstavkom 61. člena ZVO-1 določiti še pogoje, ki jih mora nosilec nameravanega posega upoštevati, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na okolje.

1. Ravnanje z odpadki

Obstoječa mobilna drobilna naprava tipa NORDBERG LT 1110, na kateri se bo izvajalo drobljenje oz. predelava nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5, ima nazivno zmogljivost drobljenja do 130 m³/uro (okrog 220 t/uro). To je nazivna teoretična zmogljivost naprave. Upoštevajoč (1) velikost platoja, ki služi za sprejem in skladiščenje odpadkov pred predelavo, manipulacijo z odpadki (predelavo) in skladiščenje produktov po predelavi, (2) zasnovani program dela oz. proces predelave, (3) potencialne učinke v zvezi z rabo infrastrukture (interne dostopne poti ipd.) in (4) potencialne obremenitve s prašnimi delci ter glede na dejstvo, da zbirno predelovalni center gradbenih odpadkov deluje na podlagi pridobljenega uporabnega dovoljenja (Upravna enota Sežana, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana, št. 361-12007-6) je bilo ocenjeno, da je največja zmogljivost centra predelava nenevarnih gradbenih odpadkov v skupni količini do 128.000 t/leto. Ta količina je bila v predmetni presoji vplivov na okolje uporabljena kot največja zmogljivost naprave. Glede na

navedeno je naslovni organ v točki I./1 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil, da znaša največja dovoljena količina nenevarnih gradbenih odpadkov, ki se v zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov lahko predela na drobilni napravi po postopku R5, 128.000 t/leto.

2. Varstvo tal in voda

Najbližja vodotoka območju nameravanega posega sta Nanoščica in Volčji potok, oddaljena 1,5 km severovzhodno in 1 km vzhodno. Glede na hidrogeološko karto vodonosnikov Slovenije spada območje nameravanega posega med kraške vodonosnike, glede na karto vodnih teles podzemnih voda pa v območje vodnega telesa podzemne vode Obala in Kras z Brkini (ID 5019). Na obravnavanem območju ni varovanih območij virov pitne vode ali poplavnih območij. Najbližje vodovarstveno območje - III. varstveni režim, občinski nivo, se nahaja približno 2 km severozahodno.

V času obratovanja in izvajanje del, povezanih s širitvijo kamnoloma, bodo na območju nameravanega posega stalno prisotni delovni stroji (gradbena mehanizacija) in tovorna vozila, ki so sicer redno vzdrževani. Poraba naftnih derivatov za pogon delovnih strojev, ki bodo uporabljeni za izkoriščanje mineralne surovine v okviru širitve kamnoloma, je ocenjena na podlagi podatkov iz preteklih let in znaša okoli 345.000 l/leto. Ocenjena poraba pogonskega goriva za delovanje drobilne naprave in spremljajočega stroja (nakladalca) pa je okrog 85 l na delovno uro. Do onesnaženja tal in s tem posredno podzemne vode z mazivi, olji in gorivi lahko pride ob točenju goriva, ob odpravljanju mehanskih okvar na delovnih strojih ter zaradi nezgodnih dogodkov. Maksimalna količina možnega izlitega goriva je enaka prostornini tanka za gorivo delovnega stroja oz. tovornega vozila. Možnost razlitja nevarnih snovi in s tem onesnaženje tal in podtalnice se lahko zmanjšajo z ustrezno organizacijo del in z vnaprej pripravljenimi ukrepi za primere nezgodnih dogodkov. Za potrebe nameravanega posega se bodo uporabljali isti delovni stroji in vozila, ki se uporabljajo za izkoriščanje mineralne surovine v obstoječem stanju in prav tako se bodo že utečeni postopki čiščenja in vzdrževanja delovnih strojev in vozil ter njihova oskrba z gorivi izvajali še naprej. Čiščenje delovnih strojev in vozil se izvaja na urejenem platoju pri asfaltni bazi, od koder se odvajajo odpadne vode preko lovilnika olj v čistilno napravo. Oskrbovanje vozil z gorivom in oljem se ne izvaja v kamnolomu, temveč na bencinskih črpalkah in avtomobilskih servisih. Oskrbovanje delovnih strojev z gorivom poteka v kamnolomu, in sicer s cisterno za dovoz goriva, pri čemer se v času pretakanja pod stroj postavi lovilna posoda. Ista lovilna posoda se uporablja tudi v času dotakanja olj v delovne stroje. Vzdrževanje in podmazovanje delovnih strojev, kakor tudi druga popravila, se lahko opravljajo na platoju, predvidenem in urejenem za vzdrževanje in servisiranje opreme (pri asfaltni bazi in na platoju za predelavo gradbenih odpadkov), kar je tudi zapisano v delovnih navodilih, ki jih prejme vsak upravljavec delovnega stroja. Za primere izrednih dogodkov, ki vključujejo tudi onesnaženje zaradi izlitja ali izpusta, ima nosilec nameravanega posega v veljavi organizacijski predpis Pripravljenost za ukrepanje v izrednih razmerah (OP 47.04, str. 1-9, 28. 2. 2013, CPG, d.d., Industrijska cesta 2, 5000 Nova Gorica). Ukrepi za varovanje pred onesnaženjem tal, ki jih je treba upoštevati v zvezi s širitvijo kamnoloma, so določeni tudi v 24. členu OPPN Laže – 1.

Potencialna nevarna snov, ki lahko med obratovanjem kamnoloma onesnaži tla in posredno podzemne vode, je poleg navedenega amonijev nitrat, ki je glavna sestavina razstreliva EMULEX. Razstrelivo se bo na lokacijo dovažalo sproti, zato je možnost onesnaženja manjša kot v primeru stalne hrambe v kamnolomu.

V zvezi s predvidenim povečanjem količin predelave nenevarnih odpadkov ni pričakovati nastanka negativnih vplivov na tla, saj so površine v zbirno predelovalnem centru gradbenih odpadkov asfaltirane in infrastrukturno opremljene. Vse padavinske vode se bodo ustrezno zajemale in preko peskolova in lovilnika olj odvajale v obstoječi sistem kanalizacije za padavinske vode. Padavinske odpadne vode, ki bodo nastajale na območju, kjer bo občasno delovala drobilna naprava, pa se bodo še naprej kontrolirano zajemale in izpuščale preko lovilnika olj.

Ne glede na navedeno je naslovni organ v točki II./2 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil pogoje, ki so namenjeni predhodnemu preprečevanju vnosa nevarnih snovi v tla oz. v primerih neugodnih dogodkov omilitvi njegovih posledic. Določil je ...

3. Varstvo zraka

Po Uredbi o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15 in 66/18) sodi območje nameravanega posega glede na onesnaženost z žveplovim dioksidom, dušikovim dioksidom, dušikovimi oksidi, delci PM₁₀ in PM_{2,5}, benzenom, ogljikovim monoksidom ter benzo(a)pirenom v aglomeracijo SIP – primorsko območje. Območje SIP se uvršča, skladno z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17), v II. stopnjo onesnaženosti zraka, kar pomeni, da so ravni koncentracij navedenih onesnaževal pod mejno ali ciljno vrednostjo. Glede koncentracij ozona pa se območje SIP uvršča v I. stopnjo onesnaženosti zraka, kar pomeni, da ravni koncentracij ozona presegajo ciljno vrednost iz Uredbe o kakovosti zunanjega zraka; navedeno preseganje je deloma posledica daljinskega transporta onesnaženega zraka.

V obstoječem stanju povzročajo emisije celotnega prahu delovanje asfaltne baze, separacije in betonarne (ocena razpršenih emisij 2,16 kg/h in emisij celotnega prahu iz točkovnih virov 0,86 kg/h), emisije zaradi predelave gradbenih odpadkov 20.600 t/leto po postopku R5 (ocena razpršenih emisij 0,03 kg/h) in izkop kamnine v kamnolomu (ocena razpršenih emisij 0,034 kg/h).

V zvezi z nameravanim posegom je ocenjeno, da bodo znašale emisije v zrak zaradi predelave gradbenih odpadkov 128.000 t/leto po postopku R5 0,079 kg/h in emisije zaradi širitve kamnoloma 0,040 kg/uro. Pri pridobivanju mineralnih surovin nastajajo emisije predvsem zaradi izgorevanja pogonskih goriv v motornih vozilih in delovnih strojih (vrtalni garnituri, buldožerjih, nakladalnikih, tovornjakih), in sicer pri izvajanju zemeljskih del, miniranju in vožnji mineralnih surovin do drobilne naprave.

Na podlagi podatkov in ocen o emisijah celotnega prahu je v Poročilu podana ocena obremenjenosti zunanjega zraka s prahom in delci PM₁₀ v času izvajanja nameravanega posega, pri čemer je bil izračun narejen z računalniškim programom IMMI 6.3, ki za emisije snovi v zrak uporablja AUSTAL2000 (Lagrangeov disperzijski model). Srednje letne koncentracije delcev PM₁₀ so izračunane na šestih ocenjevalnih mestih (od tega so štiri mesta v naselju Laže, ob regionalni cesti R2 Razdrto – Senožeče in eno na najjužnejši točki obstoječega kamnoloma) in znašajo med 9,9 in 32,4 µg/m³, kar je pod letno mejno vrednostjo 40 µg/m³, ki je določena v Uredbi o kakovosti zraka. Glede na obstoječe stanje se bodo koncentracije povečale za 2,5 do 6,8 µg/m³, od tega najbolj na najjužnejši točki obstoječega kamnoloma.

V devetnajstem odstavku 25. člena OPPN Laže – 1 so podane usmeritve za dodatno zmanjšanje emisij v zrak pri širitvi kamnoloma (redno vzdrževanje delovnih strojev in mehanizacije, ugašanje motorjev ob daljših postankih, počasna vožnja, omakanje materiala v sušnih ali vetrovnih obdobjih čiščenje dovoznih poti in koles kamionov itd.).

Ne glede na navedeno se v točki II./3 izreka tega okoljevarstvenega soglasja zahteva dodatni omilitveni ukrep za zmanjšanje emisije celotnega prahu in prašnih delcev PM₁₀ v kamnolomu in posledično negativnega vpliva na kakovost bivanja zlasti v bližnjem naselju Laže. Naslovni organ je tako v točki II./3 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil, da je treba redno spremljati stanje zaprašenosti v naselju Laže in sproti izvajati močenje makadamskih cest in razkritih površin na območju kamnoloma tako, da se zaprašenost prepreči. Močenje je treba izvajati preventivno pred sušnim in vetrovnim obdobjem ter dalje v času njegovega trajanja, ko je raznašanje prašnih delcev največje.

4. Varstvo pred hrupom

Za oceno obstoječega stanja hrupa in oceno stanja po izvedbi nameravanega posega je bila izdelana Ocena hrupne obremenjenosti za širitev kamnoloma Laže – 1, 2. etapa, I. in II. faza ter povečanje količine predelave nenevarnih gradbenih odpadkov po postopku R5 na 128.000 ton na leto (št. poročila Aprojekt 22/2019-A, avgust 2019, A-PROJEKT, d.o.o., Vinarje 110B, 2000 Maribor), ki je v prilogi 4 Poročila. Pri določitvi merodajnih mejnih ravni hrupa je bilo izhodišče namenska raba prostora, kot je to določeno z Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18). Območje sedanjega kamnoloma in kamnoloma po širitvi je v območju IV. stopnje varstva pred hrupom, stavbe z varovanimi prostori v okolici kamnoloma (v vasi Laže) pa so vrednotene po mejnih vrednostih kazalcev hrupa za III. stopnjo varstva pred hrupom.

Ocena hrupne obremenjenosti je bila narejena na osnovi modelnega izračuna, kateremu so bili vhodni podatki iz predhodnih obratovalnih monitoringov in drugih meritev hrupa, ki se tičejo kamnoloma Laže – 1. Planski obseg proizvodnje bo tudi po širitvi kamnoloma v 2. etapi ostal enak, s to razliko, da se bo spremenila lokacija odkopavanja. Odkopavanje se bo, glede na lokacijo stavb z varovanimi prostori, oddaljilo, in sicer se bo zamaknilo za okrog 300 m bolj severno. Glede na obstoječe stanje bo opazna razlika pri miniranjih, ki se sedaj izvajajo na nizki koti obstoječega kamnoloma v geometrijski senci okoliškega terena, ki preprečuje širjenje hrupa v smeri naselja Laže. Ob širjenju kamnoloma se bo vsaj v začetku miniralo v višje ležečih pozicijah, ki bodo manj zaščitene z okoliškim terenom, zato se bo hrup nekoliko bolj širil v okolico. Dodatna sprememba glede vpliva hrupa je tudi predvideno povečanje količine predelave gradbenih odpadkov in s tem povezanega transporta na območje predelave.

Iz navedene ocene izhaja, da prekomerni vpliv hrupa ne doseže stavb z varovanimi prostori, niti v obstoječem stanju, niti v času izvajanja nameravanega posega. Najbližja stavba z varovanimi prostori je na naslovu Laže 1, ki je osamela in od kamnoloma oddaljena okrog 400 – 500 m, strnjeno naselje Laže pa je od kamnoloma oddaljeno okrog 600 – 900 m. Sprememba ravni hrupa glede na obstoječe stanje bo največja na naslovih Laže 3 in Laže 27A (povečanje Ldan za 5 dBA in 5,5 dBA), in sicer kot posledica povečane predelave gradbenih odpadkov in z njim povezanega povečanja internega transporta.

Za obratovanje naprave za predelavo gradbenih odpadkov je bil v modelnem izračunu upoštevan delovni čas od 7. do 15. ure, zato je naslovni organ to omejitev določil kot pogoj v

točki II./4 izreka tega okoljevarstvenega soglasja, saj le-ta zagotavlja, da mejne vrednosti kazalcev hrupa (iz Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju) na fasadah najbolj obremenjenih stavb z varovanimi prostori v okolici nameravanega posega ne bodo presežene.

5. Varstvo pred vibracijami

V okviru nameravanega posega so poleg delovanja delovnih strojev in vožnje s tovornimi vozili glavni vir vibracij miniranja, ki se izvajajo za pridobivanje mineralne surovine v kamnolomu (okrog 1-2 miniranj na teden).

Meritve vibracij so bile izvedene v prvi fazi pridobivanja mineralne surovine, zaradi ugotavljanja možnih vplivov miniranj na objekte v vasi Laže (Poročila o meritvah potresnih učinkov miniranja v kamnolomu Laže, VIBROLAB d.o.o., 2004). Izbrana so bila 3 merilna mesta (temelj skladišča razstreliva, temelj visokonapetostnega daljnovoda in temelj tehtnice), ki so bila oddaljena od mest miniranj od 300 do 740 m. Ker v Sloveniji področje vibracij ni zakonsko urejeno, so bili za oceno rezultatov meritev uporabljeni tuji standardi (nemški DIN 4150 in avstrijski ÖNORM S 9020). Na vseh merilnih mestih vibracije niso presegale dopustnih vrednosti iz tujih standardov. Enako velja za meritve vibracij, ki so bile opravljene v letih 2015 in 2016.

Pri nameravanem posegu se s širitvijo kamnoloma območje izkoriščanja oddaljuje od objektov, ki so sedaj oddaljeni okrog 850 m, oziroma od območja naselja Laže. Miniranje se bo izvajalo v skladu z določili Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu in o tehničnih ukrepih za dela pri razstreljevanju, kadar gre za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin, izvajanje drugih rudarskih del in izvajanje razstreljevalnih del v drugih dejavnostih (Uradni list RS, št. 111/03 in 61/10 – ZRud-1). V načrtu razstreljevanja je treba, skladno s 183. členom citiranega pravilnika, določiti varnostne razdalje pred seizmičnim učinkom na objekte. Dovoljene količine razstreliva se morajo določiti na podlagi rezultatov seizmičnih meritev. Brez izvedbe seizmičnih meritev je dovoljeno uporabiti samo količine razstreliva, ki so določene v tabeli 4 183. člena citiranega pravilnika. Glede na prvi odstavek 187. člena citiranega pravilnika mora odgovorni vodja razstreljevanja urediti, da se obvesti in seznanijo vse ljudi v neposredni okolici oziroma v ogroženem območju, in sicer o postopku razstreljevanja, o pomenu opozorilnih signalov, o nevarnostih in o potrebnih postopkih za preprečitev nevarnosti oziroma poškodb (umik, zaščita itd.).

Usmeritve za preprečevanje prekomernih vplivov vibracij so podane tudi v 30. členu OPPN Laže – 1. V šestem odstavku 30. člena OPPN Laže – 1 je določeno, da mora nosilec nameravanega posega občasno izvesti meritve hitrosti širjenja vibracij v času miniranja pri okoliških objektih v naselju Laže v skladu s standardom za meritve hitrosti vibracij in da je treba izvesti vsaj eno meritev vsako leto.

Upoštevajoč navedeno je naslovni organ v točki II./5 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil pogoje glede spremljanja poškodb na objektih zaradi vibracij in njihove sanacije. Določil je, da je treba pred pričetkom izvajanja nameravanega posega v soglasju z lastniki objektov izdelati kataster obstoječih poškodb na vseh objektih naselja Laže. Kataster poškodb je treba vsako leto ažurirati in ugotovljene poškodbe, ki izvirajo iz miniranj, v dogovoru z lastniki objektov sproti sanirati. Določil je še, da mora nosilec nameravanega posega rezultate seizmičnih meritev ob miniranjih objaviti na spletni strani najkasneje 6 mesecev po izvedbi meritev, da so na voljo zainteresirani javnosti. Pri določitvi teh ukrepov je naslovni organ upošteval predvideno dolgo časovno obdobje (27 let) izvajanja izkoriščanja mineralnih surovin, pogostost miniranj (1-2

na teden), poseljenost okrog kamnoloma ter dejstvo, da v praksi ni možno za vsako miniranje posebej določiti reprezentativne lokacije za meritve vibracij, na osnovi katerih se lahko zanesljivo ovrže, da so poškodbe na objektih nastale zaradi vibracij pri miniranju.

6. Varstvo pred okoljskimi nesrečami v času obratovanja

Potenciali viri okoljskih nesreč so zaradi:

- skladiščenja razstreliva,
- izvajanja miniranja,
- nastanka požara zaradi dejavnosti v kamnolomu in
- uporabe nevarnih snovi (eksploziv, maziva, strojna olja, dizelsko gorivo itd.).

Skladišče razstreliva je oddaljeno 400 od najbližjega stanovanjskega objekta severno na naslovu Laže 1 in okrog 850 m od južno ležečega strnjenegega naselja Laže. Pri uporabi in obratovanju skladišča razstreliva veljajo stroga pravila ravnanja. Dostop do skladišča ima samo pooblaščen osebje. Primarni ukrep za preprečevanje nastanka nesreče je ločeno skladiščenje gospodarskih razstreliv in detonatorjev. Nosilec nameravanega posega ima izdelan in sprejet Načrt ukrepov za primer požara, eksplozije, vloma ali podobnega (LOZEJ d.o.o., junij 2017). Ob upoštevanju predpisanih ukrepov in navodil za ravnanje v sklopu objekta je možnost nastanka nesreče v zvezi s skladiščenjem razstreliva minimalna.

Miniranje bodo kot doslej izvajali zaposleni, ki so za to delo pooblaščen in ustrezno usposobljeni, ter pogodbeni zunanji izvajalci. Razstreljevanje se izvaja povsem kontrolirano, v skladu z določili Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu in o tehničnih ukrepih za dela pri razstreljevanju, kadar gre za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin, izvajanje drugih rudarskih del in izvajanje razstreljevalnih del v drugih dejavnostih. Prekomerni razmet materiala se bo omejil s tehničnimi ukrepi, kot so: pravilno polnjenje minskih vrtin (tj. pravilna specifična poraba razstreliva, pravilna koncentracija razstreliva), zadostna izbojnica in zadostna dolžina čepa - mašila, uporaba dosedanjih izkušenj in pravil za določitev mej ogroženega področja ter umik ljudi in mobilne opreme z ogroženega področja. Tehnični vodja razstreljevanja mora v načrtu miniranja določiti vse parametre. Seizmične meritve je potrebno izvesti najmanj enkrat na leto. Obvezno merilno mesto je v naselju Laže. Prav tako je potrebno izvesti seizmične meritve v primerih, ko se poveča količina razstreliva na milisekundni interval, se bistveno spremenijo parametri vrtnja in miniranja, se zamenja vrsta razstreliva ali se minsko polje približa bližje objektom. V primeru prekoračitve izmerjenih tresljev od dovoljenih je potrebno takoj korigirati parametre vrtnja in miniranja. Glede na navedeno se ocenjuje, da je možnost za nesreče, ki bi imele posledice za okolje ter zdravje in premoženje ljudi, zelo majhna, zato po oceni naslovnega organa dodatni pogoji v zvezi s skladiščenjem razstreliva in izvajanjem miniranja niso potrebni.

Glede preprečevanja tveganj za možnosti nastanka požara ima nosilec nameravanega posega izdelan Načrt ukrepov zavarovanja pred požari, ki vsebuje načrt požarne preventive in intervencije v primeru nastanka požara na različnih lokacijah. Posebej je izdelan požarni načrt za podzemno skladišče razstrelilnih sredstev. Potrebna je stalna kontrola procesov, da ne pride do požarov, še posebno v sušnih obdobjih. Redno se bo kontroliralo, če so na mestih, predvidenih za gasilne aparate, ustrezni gasilni aparati nameščeni. Redno se bo kontroliral tudi rok veljavnosti gasilnih aparatov. Pri periodičnem usposabljanju in preverjanju znanja iz varstva pri delu, požarnega varstva in ekologije je obvezno obnavljanje in seznanjanje s ukrepi, ki jih je

potrebno izvajati. Ne glede na navedeno je naslovni organ v točki II./6 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil pogoje

Nezgodno razlitje nevarnih snovi je v predmetnem okoljevarstvenem soglasju obravnavano v okviru varstva tal in voda. Za zmanjšanje tveganja okoljskih nesreč zaradi nezgodnega razlitja veljajo ukrepi iz alineje točke II./2 izreka tega okoljevarstvenega soglasja.

7. Varstvo narave

Območje nameravanega posega ne leži na varovanih območjih narave s posebnim varstvenim statusom in tudi ne v območju vpliva na varovana območja narave. Prav tako se lokacija ne nahaja na območju varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov.

Predvidena širitev kamnoloma sega na območje gozda. Območje se nahaja v povprečju na nadmorski višini 700 m, tako da klimatske razmere pogojujejo uspevanje bukovega gozda, podrasti, listopadnih hrastovih in črnogabrovih gozdov in drugih spremljajočih vrst. Poleg gozda in grmišč so značilne tudi kraške gmajne.

Z izvedbo nameravanega posega bo sicer na območju širitve kamnoloma v celoti odstranjena rastlinska vegetacija (gozd). Kot posledica zmanjšanja obsega habitata bo prihajalo tudi do sprememb posebnih struktur, ki jih zagotavljajo omenjeni habitati (npr. vegetacija kot gnezdišče, kotišče, migratorni koridor, itd.). V času obratovanja se vplivi na ekosisteme in pogoje bivanja prosto živečih rastlinskih ter živalskih vrst glede na obstoječe stanje ne bodo bistveno spremenili. Vrednosti kazalcev hrupa ne bodo bistveno odstopale od obstoječe hrupne bremenitve, sprememb v osvetljevanju prav tako ne bo. Glede na krajino v okolici je ocenjeno, da delež prizadetosti habitatnih tipov ne bo vplival na njihovo dolgoročno ohranjenost in da bo nameravani poseg v času obratovanja povzročili majhno spremembo (fizikalno ali kakovostno) vrst in s tem majhno poslabšanje življenjskih pogojev na širšem območju okrog lokacije nameravanega posega.

Največji vpliv je možen na velike zveri – rjavega medveda (*Ursus arctos*), navadnega risa (*Lynx lynx*) in volka (*Canis lupus*). Del območja nameravanega posega sega v območje Slavinskega ravnika in v območje sklenjenega gozdnega prostora, ki predstavlja osrednji del teritorija tropa volkov (*Canis lupus*). Širši gozdni prostor predstavlja enega izmed pomembnih reproduktivnih jeder volkov v Sloveniji. Približno 3 km od kamnoloma je bilo namreč zabeleženo leglo. Območje je pomembno tudi kot povezovalni koridor južnega dela dinarskega prostora z zahodnim dinarskim (Nanos, Trnovski gozd) in naprej alpskim prostorom, ne samo za volka, ampak tudi za rjavega medveda (*Ursus arctos*) in navadnega risa (*Lynx lynx*). Vse tri navedene velike zveri so ogrožene in evropsko pomembne vrste. V zvezi z velikimi zvermi in ohranjanjem biotske raznovrstnosti so omilitveni ukrepi podani v tretjem in četrtem odstavku 22. člena OPPN Laže – 1, kjer je med drugim določeno, da se v fazi detajlnega izvajanja širitve in pridobivanja kamnine vključi strokovnjaka za velike zveri in da je ugotovitve strokovnjaka treba upoštevati pri organizaciji in operacionalizaciji izvajanja del tekom izvajanja OPPN Laže – 1.

Glede na navedeno je naslovni organ v prvi alineji točke II./7 izreka tega okoljevarstvenega soglasja dodatno določil, da je treba pred pričetkom izvedbe poseka gozda in odstranjevanja grmičevja zagotoviti ogled območja s strani strokovnjaka za velike zveri in pridobiti konkretne usmeritve glede izvajanja del. Namen tega ukrepa je, da se preventivno preprečijo morebitni konflikti z velikimi zvermi.

V okviru nameravanega posega je predvidena tudi sanacija že opuščenenih etaž, pri čemer se bodo le-te zasadile z uporabo lokalnih travnih mešanic, sadik ali semen, kot je to zaradi varstva habitatnih tipov določeno v četrtem odstavku 22. člena OPPN Laže – 1. Za sanacijo se bo predvidoma uporabila le zemljina z območja nameravanega posega, s čimer se bo zmanjšala nevarnost vnosa in širjenja invazivnih rastlinskih vrst. V četrtem odstavku 22. člena OPPN Laže – 1 je določeno, da morajo sanacijski posegi zaradi varstva habitatnih tipov predvidevati tudi odstranjevanje morebitnih invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst. Naslovni organ je, ob upoštevanju usmeritev za ohranjanje ugodnega stanja habitatov rastlinskih vrst (17. člen Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah, Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09 in 15/14) in navedenega določila iz OPPN Laže – 1, v drugi in tretji alineji točke II./7 izreka tega okoljevarstvenega soglasja določil kot pogoj, da je treba biološko rekultivacijo (zasaditve) izvesti takoj po končani tehnični sanaciji ter da je treba na celotnem območju nameravanega posega po vsaki sproti sanaciji tam redno pregledovati prisotnost invazivnih tujerodnih rastlin in jih odstranjevati v vegetacijski sezoni najmanj dvakrat letno. S tem je konkretiziran ukrep za preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst in slabšanje življenjskih razmer ostalih rastlinskih in živalskih vrst na območju in v okolici nameravanega posega.

V skladu z osmim odstavkom 61. člena ZVO-1 okoljevarstveno soglasje preneha veljati, če nosilec nameravanega posega v petih letih od njegove pravnomočnosti ne začne izvajati posega v okolje ali ne pridobi gradbenega dovoljenja, če je to zahtevano po predpisih o graditvi objektov. Zato je naslovni organ odločil, kot izhaja iz III. točke izreka tega okoljevarstvenega soglasja.

Stroški

V skladu s petim odstavkom 213. člena v povezavi s 118. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-ZUP-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) je bilo treba v izreku te odločbe odločiti tudi o stroških postopka. Glede na to, da v tem postopku stroški niso nastali, je bilo odločeno, kot izhaja iz IV. točke izreka tega okoljevarstvenega soglasja.

Pouk o pravnem sredstvu: Zoper to odločbo je dovoljena pritožba na Ministrstvo za okolje in prostor, Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana, v roku 15 dni od dneva vročitve te odločbe. Pritožba se vloži pisno ali poda ustno na zapisnik pri Agenciji Republike Slovenije za okolje, Vojkova cesta 1b, 1000 Ljubljana. Za pritožbo se plača upravna taksa v višini 18,10 EUR. Upravno takso se plača v gotovini ali drugimi veljavnimi plačilnimi instrumenti in o plačilu predloži ustrezno potrdilo.

Upravna taksa se lahko plača na podračun javnofinančnih prihodkov z nazivom: Upravne takse – državne in številko računa: 0110 0100 0315 637 z navedbo reference: 11 25518-7111002-00435419.

mag. Melanija Lešnjak
sekretarka

mag. Nataša Petrovčič
direktorica Urada za varstvo okolja in narave

Vročiti:

- nosilec nameravanega posega, Kolektor CPG d.o.o., Industrijska cesta 2, Kromberk, 5000 Nova Gorica – osebno.

Poslati po enajstem odstavku 61. člena ZVO-1 tudi:

- Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor, Inšpekcija za okolje in naravo, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana – po elektronski pošti (gp.irsop@gov.si),
- Občina Divača, Kolodvorska ulica 3/a, 6215 Divača – po elektronski pošti (obcina@divaca.si).